

“เติม (ไม่) เต็ม” การสื่อความหมายภาวะขาดหายและ การกำเนิดใหม่ผ่านประติมากรรมวัสดุธรรมชาติ

อารยา รวมสำราญ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

อติพงษ์ สัตถธรมนวงศ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

“(Un)Filled” Communicating Absence and Rebirth through Natural Material Sculpture

Araya Ruamsamran

Architecture and Fine Arts University of Phayao

Atiphong Sattatthamnuwong

Architecture and Fine Arts University of Phayao

Article Info:	Academic Article
Article History:	Received January 29, 2026
	Revised March 11, 2026
	Accepted March 17, 2026
Corresponding Author:	Araya Ruamsamran
E-mail Address:	araya.la@up.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งสำรวจแนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ของงานประติมากรรมวัสดุธรรมชาติในชื่อ “เติม (ไม่) เต็ม” ซึ่งเป็นผลงานที่ถ่ายทอดประสบการณ์อันซับซ้อนของผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์แต่ต้องเผชิญกับการสูญเสียมารดาผู้ให้กำเนิด วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือการวิเคราะห์ถึงการใช้สัญลักษณ์ของน้ำเต้า ไม้ไผ่ และเชือกใบลาน รวมถึงเทคนิคการถักและสาน ในการสื่อความรู้สึกสองขั้ว ทั้งความโศกเศร้าจากการสูญเสียมารดา และความหวังในการให้กำเนิดชีวิตใหม่ที่รอการเติมเต็ม รูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการศิลปะ โดยมีการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ผ่านการใช้กรณีศึกษาจากประสบการณ์ของตนเองเป็นพื้นที่ศึกษา และ ข้อมูลทุติยภูมิโดยใช้การทบทวนวรรณกรรม รวมไปถึงข้อมูลจากบทความวิจัย รายงานวิจัยและเอกสารวิชาการต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ ของวัสดุและรูปทรง ผลการศึกษาพบว่า จากข้อมูลสามารถกำหนดรูปทรงของโครงสร้าง รวมไปถึงการใช้วัสดุธรรมชาติประเภทต่างๆ ที่นำมาประกอบกับการประยุกต์ใช้เทคนิคเชิงช่างแบบผสมผสาน สามารถสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจำนวนหนึ่งขึ้น ที่สื่อถึงความเปราะบาง ความแข็งแกร่ง และวัฏจักรของชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง โดยน้ำเต้าเป็นสัญลักษณ์ของครรภ์และภาชนะแห่งชีวิต ไม้ไผ่แสดงถึงการประคับประคองและช่องว่างที่ไม่อาจเติมเต็ม และเชือกใบลานเป็นสายใยแห่งความผูกพันทั้งที่ขาดหายและที่กำลังก่อตัวขึ้น “เติมไม่เต็ม” จึงเป็นประติมากรรมที่ประสบความสำเร็จในการกระตุ้นให้ผู้ชมได้ใคร่ครวญถึงความหมายของการสูญเสีย การเป็นมารดา และพลังของการเยียวยาผ่านการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ

คำสำคัญ: เติม(ไม่)เต็ม, การสื่อสารภาวะขาดหาย, การกำเนิดใหม่, ประติมากรรมวัสดุธรรมชาติ

Abstract

This article explores the concept and creative process of a natural-material sculpture titled “*Filled (Un)Full.*” The work reflects the complex emotional experience of a pregnant woman who simultaneously confronts the loss of her mother. The study aims to analyze the symbolic use of gourds, bamboo, and palm-leaf rope, together with weaving and interlacing techniques, to communicate dual emotional states: grief from maternal loss and hope for the birth of new life. This research adopts a qualitative approach using practice-based art research methodology. Primary data are derived from a case study based on the artist’s personal experience, while secondary data are gathered through literature review, including research articles, reports, and academic documents. These sources are used to conduct a semiotic analysis of materials and forms. The findings show that the integration of natural materials with hybrid craft techniques enabled the creation of a sculptural work expressing fragility, resilience, and the cyclical nature of life. The gourd symbolizes the womb and vessel of life; bamboo represents support and the void that cannot be fully filled; and palm-leaf rope signifies bonds of connection both lost and emerging. The work ultimately invites reflection on loss, motherhood, and healing through reconnection with nature.

Keywords: (Un)Filled, Communicating absence, Rebirth, Natural material sculpture

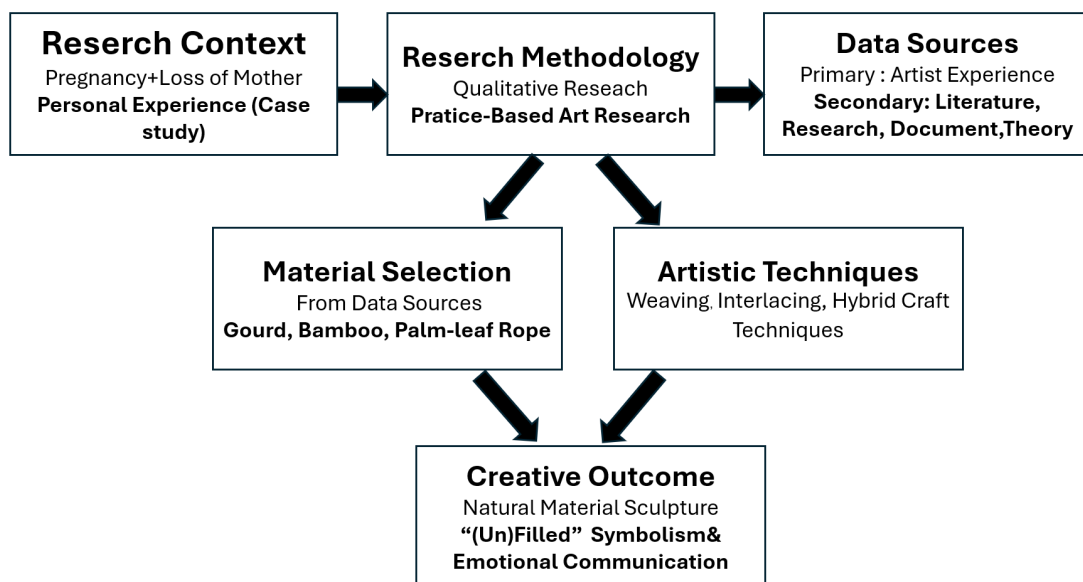
บทนำ

ศิลปะร่วมสมัยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุธรรมชาติเป็นสื่อกลางในการสร้างความหมายและการถ่ายทอดประสบการณ์ของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประติมากรรม วัสดุธรรมชาติไม่ได้ทำหน้าที่เพียงเป็นองค์ประกอบทางกายภาพของผลงานเท่านั้น แต่ยังสามารถสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ตลอดจนประสบการณ์ทางอารมณ์และจิตวิญญาณของผู้สร้างสรรค์และผู้รับชมได้อย่างลึกซึ้ง การใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น พืช เส้นใย และวัสดุจากสิ่งแวดล้อม จึงกลายเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนบุคคลเข้ากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ผลงานประติมากรรม “เติม (ไม่) เต็ม” เกิดขึ้นจากประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งอยู่ในช่วงของการตั้งครรภ์และกำลังเผชิญกับการสูญเสียมารดาผู้ให้กำเนิดในเวลาเดียวกัน ประสบการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ที่ซับซ้อน ระหว่างความโศกเศร้าจากการสูญเสียและความหวังจากการให้กำเนิดชีวิตใหม่ ภาวะสองขั้วของอารมณ์นี้จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่พยายามสื่อสารถึงวัฏจักรของชีวิต การเกิด การสูญเสีย และการเยียวยาทางจิตใจผ่านการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ในการสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกใช้ วัสดุธรรมชาติ ได้แก่ น้ำเต้า ไม้ไผ่ และเชือกใบลาน ซึ่งล้วนเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติทางกายภาพและความหมายเชิงสัญลักษณ์เฉพาะตัว น้ำเต้าถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของครรภ์และภาชนะแห่งชีวิต สื่อถึงการโอบอุ้มและการให้กำเนิด ไม้ไผ่เป็นวัสดุที่มีความยืดหยุ่นและความแข็งแรง แสดงถึงการประคับประคองและโครงสร้างที่รองรับชีวิต ในขณะที่เชือกใบลานทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของผลงาน สื่อถึงสายใยแห่งความสัมพันธ์ ความผูกพัน และความทรงจำที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน การเลือกใช้วัสดุเหล่านี้จึงไม่ได้เป็นเพียงการเลือกวัสดุเชิงกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างระบบสัญลักษณ์ที่ช่วยถ่ายทอดความหมายเชิงอารมณ์และประสบการณ์ชีวิตของผู้สร้างสรรค์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการใช้วัสดุธรรมชาติในงานศิลปะ ซึ่งมองว่าวัสดุเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างความหมายในงานศิลปะ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการให้กำเนิดและวัฏจักรชีวิต ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเกิด การเติบโต และการสูญเสียในประสบการณ์ของมนุษย์ ในด้านการวิเคราะห์ความหมายของผลงาน งานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีสัญญะวิทยา (Semiotics) มาใช้ในการตีความความหมายของวัสดุและรูปทรง รวมถึงทฤษฎีสัจนิยม (Realism) ซึ่งช่วยอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบทางกายภาพของผลงานกับประสบการณ์จริงของผู้สร้างสรรค์

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า งานศึกษาจำนวนหนึ่งได้กล่าวถึงบทบาทของวัสดุธรรมชาติในการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในงานศิลปะ รวมถึงการใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคลของศิลปินเป็นฐานในการสร้างสรรค์ผลงาน อย่างไรก็ตาม งานศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่าง ประสบการณ์การสูญเสีย การให้กำเนิด และการใช้วัสดุธรรมชาติในงานประติมากรรม ยังมีจำนวนจำกัด ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับบทบาทของวัสดุธรรมชาติในการถ่ายทอดประสบการณ์ทางอารมณ์และความหมายเชิงสัญลักษณ์ในงานประติมากรรม

ภาพประกอบที่ 1 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์เชิงแนวคิดในกระบวนการดำเนินงาน

Figure 1 Conceptual Diagram of the Relationships in the Research Process

โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์การใช้วัสดุธรรมชาติในการถ่ายทอดความซับซ้อนของอารมณ์ที่เกิดจากการสูญเสียและการกำเนิดใหม่ในงานประติมากรรม
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการคัดเลือกและประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อสร้างมิติความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้กับผลงานประติมากรรม

บทความนี้ได้ปรับปรุงจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการทางศิลปะ (Practice-Based Art Research) ซึ่งใช้ประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์เป็นกรณีศึกษา ขอบเขตของการศึกษานี้เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

ระหว่าง วัสดุ รูปร่าง เทคนิค ประสบการณ์ และความหมาย ที่ปรากฏในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม “เติม (ไม่) เต็ม”

จากกระบวนการศึกษาดังกล่าว สามารถนำเสนอ โมเดลความสัมพันธ์เชิงแนวคิดของการสร้างสรรค์ โดยประกอบด้วยลำดับความสัมพันธ์ ได้แก่ วัสดุ (Materials) → รูปร่าง (Form) → เทคนิค (Technique) → ประสบการณ์ (Experience) → ความหมาย (Meaning) ซึ่งสะท้อนให้เห็นกระบวนการที่วัสดุธรรมชาติถูกพัฒนาไปสู่การสร้าง ความหมายเชิงสัญลักษณ์และการสื่อสารทางอารมณ์ในงานประติมากรรม

การใช้วัสดุธรรมชาติและความสามารถในการถ่ายทอดความซับซ้อนของอารมณ์ที่เกิดจากการสูญเสียและการกำเนิดใหม่

ชีวิตของผู้หญิงและการเป็นมารดาถือเป็นหนึ่งในประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงชีวิตอย่างลึกซึ้ง ที่ต้องสัมผัสด้วยตนเอง ยากต่อการอธิบายและการสื่อสารถึงประสบการณ์ดังกล่าว และประสบการณ์นี้ มักเชื่อมโยงกับความคาดหวัง ความสุข และการกำเนิดใหม่ อย่างไรก็ตามผลงานประติมากรรม “เติม(ไม่)เต็ม” นี้ กลับถูกถ่ายทอดผ่านภาพอันงดงามที่อาจถูกบดบังด้วยความโศกเศร้าอย่างสุดซึ้ง หากต้องเผชิญกับการสูญเสียครั้งใหญ่ไปพร้อม ๆ กัน บทความนี้มุ่งเน้นไปที่ประสบการณ์ของผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังตั้งคร่ำครวญ แต่กลับต้องสูญเสียมารดาผู้ให้กำเนิดไปในระหว่างนั้น เนื่องจากความโศกเศร้าแบบผิดปกตินี้ มาจากการสูญเสียที่รุนแรงในชีวิต การสูญเสียแบบกะทันหัน ส่งผลให้ผู้สูญเสียยอมรับไม่ได้และมัก คิดว่ายังไม่ถึงเวลาที่ควรจะเสียชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นความโศกเศร้าแบบผิดปกติ จากการศึกษาบทความ ในเรื่องของ ความเศร้าโศกจากการที่มารดาเสียชีวิต (Charlotte, H., 2024) มีการกล่าวถึงการเสียชีวิตของมารดาในวัยที่ยังไม่คาดฝัน ซึ่งบางครั้งเรียกว่าการเสียชีวิต "ผิดเวลา" ที่ส่งผลในเรื่องของความโศกเศร้าและผลกระทบอื่นๆ อาจทำให้เกิดที่ช่องว่างระหว่างตัวตนของพวกเขากับความตายที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การเสียชีวิตของมารดาอย่างคงส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ต้องเผชิญกับความรู้สึกผิด ความละอาย หรือความเสียใจที่มีความแตกต่าง การขาดหาย และอาจเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการเสียชีวิตของบิดามารดา ในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่วัยกลางคนกับบุตรหลาน (Kim, Y., et al, 2018) ที่กล่าวถึงทฤษฎีระบบครอบครัวว่า การเสียชีวิตของสมาชิกในครอบครัวอาจส่งผลกระทบอย่างมากต่อตัวบุคคลและสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว การเสียชีวิตของบิดาหรือมารดาเป็นหนึ่งในประเภทของการสูญเสียที่พบบ่อยที่สุดในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งอาจเป็นสัญญาณของการเปลี่ยนผ่านขั้นสุดท้ายสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การเสียชีวิตของบิดาหรือมารดาที่สูงอายุอาจนำไปสู่การประเมินความสัมพันธ์ของตนเองกับบุตร รวมถึงได้ศึกษาว่าการเสียชีวิตของพ่อแม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์สัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ในวัยกลางคนกับลูกๆ ของพวกเขาเอง จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า เมื่อต้องเผชิญกับการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักจะเกิดอารมณ์โศกเศร้า เสียใจ มึนงง ตกใจ รู้สึกโกรธ สับสน และจากสถานการณ์ที่ซับซ้อนนี้ก่อให้เกิดภาวะทางอารมณ์ที่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรง: ความรู้สึก "ขาดหาย" และ "ว่างเปล่า" จากการจากไปของผู้เป็นมารดา

ในขณะเดียวกันความรู้สึกถึงการกำเนิดใหม่ก็มีความรับผิดชอบและความรักที่จะต้อง "เติมเต็ม" ชีวิตใหม่ที่กำลังจะถือกำเนิดขึ้นมา โดยได้ศึกษา วิธีการถือกำเนิดของมนุษย์จากน้ำเต้า (วัชรภรณ์ ดิษฐ์บ้าน, 2544) โดยกล่าวอ้างถึงตำนานวิธีการที่มนุษย์ถือกำเนิดมาจากน้ำเต้าที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน น้ำเต้าซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของมนุษย์นั้นจะทำให้เกิด ดังที่ปรากฏทั้งใน พงศาวดารล้านช้าง แก้วล้านนาจังหวัดเชียงราย ตำนานใน ลิขลายตุ ของอาหม และตำนานขมุในเวียดนาม ที่มี การกล่าวถึง การปรากฏในนิทานของเย้าหลายสำนวนซึ่งกล่าวถึงทารกที่เกิดมาเป็นน้ำเต้า และมีการนำทารกน้ำเต้านั้นมาสืบเป็นชั้น ๆ แล้วเอาไปหว่าน เมล็ดได้กลายเป็นเย้า ส่วนเนื้อกลายเป็นฮั่น นอกจากนี้ยังมีนิทานของกลุ่มก้ำที่กล่าวถึงการสับก้อนเนื้อรูปน้ำเต้า แล้วขึ้นเนื้อกลายเป็นคนก้ำ กระดูกเป็นม้ง และลำไส้เป็นคนจีน ซึ่งสามารถอนุมานได้ว่า น้ำเต้าจากเรื่องเล่าใน

ตำนาน สามารถสืบเนื่องได้ถึงการกำเนิดเป็นมนุษย์ ซึ่งในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ จึงได้เลือกใช้น้ำเต้าเป็นวัสดุหลัก เป็นประธานในตัวชิ้นงาน สื่อถึงการกำเนิดด้วยรูปทรงโค้งเว้าคล้ายรูปทรงของ ผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์โดยตรงไปตรงมา มีการตัดส่วนของน้ำเต้าออกบางส่วน เพื่อเป็นการบันทึกช่วงเวลาของผู้หญิงคนหนึ่งที่กำลังเข้าสู่ระยะยอมรับที่จะยอมรับการสูญเสียที่เกิดขึ้นได้ เข้าใจและปรับตัวกับความโศกเศร้าที่เกิดขึ้น และกลับมาดำเนินชีวิตตามปกติได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์การสร้างสรรค์

1. แนวคิดสัญวิทยาวิทยาในการวิเคราะห์การสร้างสรรค์

แนวคิดสัญวิทยา (Semiotics) เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการศึกษาการสื่อความหมายผ่านสัญลักษณ์ในงานศิลปะ โดย Pierre Guiraud อธิบายว่าสัญลักษณ์หรือสัญวิทยาทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารความคิด เนื้อหา และสาระบางประการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารซึ่งการรับรู้ความหมายของสัญภูณะนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการตีความ (Interpretation) หรือการถอดรหัสความหมาย (Decoding) ของผู้รับสาร (Guiraud, P., 1975) โดย Guiraud ได้แบ่งประสบการณ์ในการตีความสัญภูณออกเป็นสองลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) ประสบการณ์เชิงรับรู้ (Objective Experience) เป็นประสบการณ์ที่ผู้รับสารสามารถรับรู้หรือเข้าใจได้โดยตรงจากคุณสมบัติของวัตถุหรือรูปทรงที่ปรากฏ ซึ่งมักมีลักษณะเด่นในเชิงวัตถุวิสัย และ 2) ประสบการณ์เชิงอารมณ์ (Subjective Experience) เป็นประสบการณ์ที่เกิดจากความรู้สึก การรับรู้ และภูมิหลังทางประสบการณ์ของผู้ชม ซึ่งทำให้การตีความสัญลักษณ์มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ในการศึกษาผลงานประติมากรรม “เต็ม(ไม่)เต็ม” แนวคิดสัญวิทยาถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง 1) ตัวสัญภูณ (Signifier) ได้แก่ วัสดุ รูปทรง และโครงสร้างของผลงาน และ 2) ความหมาย (Signified) ซึ่งสะท้อนถึงประสบการณ์ของการสูญเสียและการกำเนิดใหม่

2. การวิเคราะห์สัญภูณของวัสดุธรรมชาติในผลงาน

ผลงานประติมากรรม “เต็ม (ไม่) เต็ม” เลือกใช้วัสดุธรรมชาติสามประเภท ได้แก่ น้ำเต้า ไม้ไผ่ และเชือกใบลาน ซึ่งมีบทบาททั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงสัญลักษณ์โดยสามารถวิเคราะห์ผ่านกรอบตัวสัญภูณ (Signifier) และความหมาย (Signified) ได้ดังนี้

2.1 น้ำเต้า : สัญลักษณ์ของครรภ์และการกำเนิดชีวิต

น้ำเต้าถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบหลักของรูปทรงในผลงาน โดยมีลักษณะโค้งมนคล้ายสรีระของหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางวัฒนธรรมที่มองว่าน้ำเต้าเป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิงและการให้กำเนิด โดย สมบัติ พลายน้อย (2515) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ พฤษณิยาย ว่า รูปลักษณะของน้ำเต้าที่มีลักษณะกลมป่องเหมือนท้องของหญิงมีครรภ์ น้ำเต้าจึงอาจจะเป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิงหรือแม่ผู้ให้กำเนิด ตำนานกำเนิดมนุษย์ของชนหลายกลุ่มจึงกล่าวถึงการที่คนหรือสัตว์มาเกิดในน้ำเต้า การที่มองว่าน้ำเต้าเป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิง นอกจากจะเป็นเพราะรูปลักษณะของน้ำเต้าที่มีลักษณะคล้ายครรภ์แล้ว บางคนยังมองว่าน้ำเต้ามีลักษณะเหมือนหน้าอกของผู้หญิง และเหตุที่มีคำเรียกว่า “เต้า” เหมือนกัน ก็เพราะมีลักษณะร่วมกันนั่นเองโดยในผลงานนี้ น้ำเต้าถูกจัดวางให้มีลักษณะเป็นภาชนะที่มีโพรงภายใน ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้เปิดพื้นผิวบางส่วนเพื่อให้น้ำเต้าเพื่อเผยให้เห็นช่องว่างภายใน โพรงดังกล่าวทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของพื้นที่แห่งชีวิตที่กำลังรอการเติมเต็ม อีกทั้งการจัดวางน้ำเต้าลูกเล็กภายในยังสื่อถึงการมีสิ่งมีชีวิตที่กำลังก่อเกิดอยู่ภายในครรภ์ โดยสามารถวิเคราะห์ผ่านกรอบตัวสัญภูณ (Signifier) และความหมาย (Signified) ได้ดังนี้

Signifier: รูปทรงน้ำเต้า

Signified: ครรภ์ การให้กำเนิด ความเป็นแม่

2.2 ไม้ไผ่ : โครงสร้างของการประดับประดาและช่องว่างของการสูญเสีย

ไม้ไผ่ถูกนำมาใช้สร้างโครงสร้างค้ำจุนและโอบล้อมรูปทรงของน้ำเต้า โครงสร้างไม้ไผ่ปรากฏในลักษณะของเส้นเรียวยาวที่เชื่อมต่อกันเป็นโครงสร้างคล้ายการโอบอุ้มและประดับประดาในบางตำแหน่งผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ข้อไม้ไผ่จัดวางให้เกิดช่องว่าง ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความขาดหายและความว่างเปล่าที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิตโดยสามารถวิเคราะห์ผ่านกรอบตัวสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมาย (Signified) ได้ดังนี้

Signifier: โครงสร้างไม้ไผ่

Signified: การประดับประดา ความเปราะบาง และช่องว่างของการสูญเสีย

2.3 เชือกใบลาน : สายใยแห่งความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงชีวิต

เชือกใบลานถูกนำมาใช้ในกระบวนการถักและสานเพื่อเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของผลงาน โดยเฉพาะบริเวณกึ่งกลางของรูปทรงซึ่งสื่อถึงพื้นที่ของครุฑจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับใบลาน พบว่าใบลานมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่ออย่างลึกซึ้ง

ก่องแก้ว วีระประจักษ์ และกองหอสมุดแห่งชาติ (2530) กล่าวว่า คนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนมีความเชื่อว่าการสร้างหนังสือหรือคัมภีร์ใบลาน จารเรื่องในพระพุทธรูปศาสนา พระไตรปิฎกและวรรณกรรมชาดกต่าง ๆ รวมทั้งตำรายา ตำราทำนายโชคชะตา เมื่อสร้างแล้วนำไปถวายวัดเพื่อใช้เป็นตำราเรียน จะให้ผลบุญคือสุขสบายในเบื้องต้น หรือได้มีโอกาสพบหรือเกิดในดินแดนสวรรค์ ได้บรรลุถึงความเป็นผู้มีความสุข ปราศจากหลุดพ้นจากความทุกข์คืออนิพพาน หรือเพื่อการอุทิศผลบุญให้แก่บุพการีผู้ล่วงลับ

สมัย วรรณอุตร (2551) กล่าวถึงค่านิยมความเชื่อเกี่ยวกับคัมภีร์ใบลานว่า การสร้างคัมภีร์ใบลานเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ถวายวัดเพื่ออุทิศให้บุพการีผู้ล่วงลับ อยากให้ตนและญาติมิตรได้บุญกุศล ประสบสุขสมบัติและเข้าถึงนิพพานได้ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร เพื่อให้ได้ตามที่ตนปรารถนา เพื่อให้ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เพื่อเกิดชาติหน้าให้อยู่ดีมีสุข เพื่อลบล้างบาปที่เคยกระทำความผิด เป็นการถ่อมตัวไม่โอ้อวด ใจกว้างของผู้จารในการน้อมรับความผิดพลาด และพร้อมให้ผู้อื่นเพิ่มเติมข้อความที่ผิดพลาดได้ มีความเชื่อว่าคัมภีร์ใบลานเป็นของสูง เชื่อว่าเมื่อสร้างคัมภีร์ใบลานจะได้รับผลบุญและกายภาพหน้าสู่นิพพาน

สมชาย นิลอาธิ (2554) กล่าวว่า ถ้าได้ถวายผ้าห่อหนังสือใบลานผูก จะได้บุญกุศล หญิงบางคนคิดว่าการทอผ้าไหมต้องฆ่าตัวไหมเป็นจำนวนมากจึงหาโอกาสไถ่บาป หรือหญิงบางคนเสียสละเส้นผม เพื่อทำเป็นสายสนองโดยเชื่อว่าได้บุญกุศลมาก และการที่จะต้องใช้นหนังสือใบลานผูกมาจับถือประกอบการเทศน์ อ่านและสูตรนั้น เป็นการนำหนังสือใบลานมาใช้ร่วมทำพิธีกรรมเป็นพิธีการเพื่อสร้างความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ ขณะประกอบพิธีกรรมงานบุญประเพณี

ดังนั้น การใช้เชือกใบลานในการถักสานจึงทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของสายใยแห่งความสัมพันธ์ระหว่างชีวิต การระลึกถึงบุพการี และความต่อเนื่องของวัฏจักรชีวิต โดยสามารถวิเคราะห์ผ่านกรอบตัวสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมาย (Signified) ได้ดังนี้

Signifier: เชือกใบลานและลวดลายการถักสาน

Signified: ความผูกพัน การระลึกถึงผู้ล่วงลับ และการเชื่อมโยงระหว่างชีวิต

3. การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงาน “เต็ม (ไม่) เต็ม” ผู้สร้างสรรค์ได้นำแนวคิดทางทฤษฎีศิลปะมาประกอบการวิเคราะห์และอธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ โดยที่ผู้เขียนได้เสนอทฤษฎีทั้ง 3 นี้ เพื่อต้องการให้เห็นที่มาของศิลปะที่ชัดเจนขึ้นเห็น เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเนื้อหาที่ทำอยู่ตรงประเด็น ใน ส่วนของผู้เขียนเองนั้นได้ให้ความสำคัญทั้ง 3 ทฤษฎี เพื่อว่าการสร้างสรรค์งาน ของผู้เขียนเองเริ่มต้นจากรื่องราว เนื้อหา ทางด้านความงามอันเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งมองไปถึงประวัติศาสตร์

ที่แฝงด้วยปรัชญาในเรื่องของความงาม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ สัญลักษณ์ ทางความเชื่อในตัวผลงานประติมากรรม และต้องสื่อให้เห็นถึงสัจจะความงามของ รูปทรงที่แสดงถึงเอกลักษณ์ (สุนทร สุวรรณเหม, 2555)

3.1 ทฤษฎีโน้มเอียง (Tendency Theory)

ทฤษฎีโน้มเอียงมองว่าสาระสำคัญของศิลปะอยู่ที่เนื้อหาหรือเรื่องราวที่ศิลปินต้องการสื่อสาร ซึ่งควรเป็นเรื่องที่มีคุณค่าต่อมนุษย์และสังคม ดังนั้นผลงาน “เต็ม (ไม่) เต็ม” จึงสะท้อนแนวคิดนี้ผ่านการนำเสนอประสบการณ์ส่วนบุคคลของศิลปินเกี่ยวกับการสูญเสียและการให้กำเนิดชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์

3.2 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ให้ความสำคัญกับความงามของรูปแบบทางศิลปะ โดยเน้นบทบาทองค์ประกอบศิลป์และทักษะทางเทคนิคในการสร้างความประทับใจทางความงาม ในผลงานนี้ ความงามของรูปทรงเกิดจากการผสมผสานระหว่าง รูปทรงธรรมชาติของน้ำเต้า, โครงสร้างเชิงเส้นของไม้ไผ่, ลวดลายการถักสานของโบลาน องค์ประกอบเหล่านี้สร้างจังหวะของรูปทรงและพื้นที่ว่าง ซึ่งช่วยเสริมพลังทางสุนทรียภาพของผลงาน

3.3 ทฤษฎีสัจนิยม (Realism)

ทฤษฎีสัจนิยมเน้นการนำเสนอความจริงของชีวิตมนุษย์ผ่านงานศิลปะ ผลงาน “เต็ม (ไม่) เต็ม” จึงสะท้อนประสบการณ์จริงของผู้สร้างสรรค์เกี่ยวกับความสูญเสียและการกำเนิดชีวิต ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตมนุษย์

4. กระบวนการวิเคราะห์การสร้างสรรค

จากการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎี สามารถสรุปกระบวนการสร้างสรรค์เชิงแนวคิดได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนภาพโครงสร้างแนวคิดการสร้างสรรค

แผนภาพโครงสร้างแนวคิดการสร้างสรรค (Conceptual Framework Diagram)	
ลำดับขั้นตอน (Process)	องค์ประกอบและเนื้อหา (Components & Content)
1. ปัจจัยนำเข้า ด้านวัสดุ (Material Input)	วัสดุธรรมชาติ: น้ำเต้า, ไม้ไผ่, โบลาน → สื่อสารถึงความสัมพันธ์แม่ลูก สายสัมพันธ์ด้านธรรมชาติ และความสัมพันธ์ด้านความเชื่อ วัฒนธรรม
2. กระบวนการสร้างรูปแบบ (Formal Process)	รูปทรงและโครงสร้าง: ครรภ์, การโอบอุ้ม, ช่องว่าง เทคนิคการสร้างสรรค: การถัก, การสาน, การเจาะ, โครงสร้างประกอบ
3. บริบทและประสบการณ์ (Contextual Experience)	ประสบการณ์ส่วนบุคคล: การสูญเสียมารดา (อดีต) + การตั้งครรภ์ (ปัจจุบัน) → จุดเชื่อมต่อระหว่างความตายและการกำเนิด
4. การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ (Semiotic Analysis)	Signifier (ตัวหมาย): รูปทรง เครื่องจักสาน โครงสร้าง Signified (ความหมาย): พื้นที่แห่งความทรงจำ การคุ้มครอง และความหวัง
5. บทสรุปทางสุนทรียศาสตร์ (Artistic Significance)	วัฏจักรชีวิต: การสูญเสีย — การกำเนิด — การเยียวยา

ภาพประกอบที่ 2 ภาพผลงาน “เติม(ไม่)เต็ม ประติมากรรมวัสดุธรรมชาติสื่อผสมร่วมสมัย

Figure 2 “(Un)Filled” Communicating Absence and Rebirth through Natural Material Sculpture and Contemporary Mixed Media

วัสดุธรรมชาติในการเพิ่มมิติและความหมายเชิงสัญลักษณ์

1.การสื่อสารความโศกเศร้าจากการสูญเสีย: การที่น้ำเต้ารูปทรงส่วนหนึ่งที่ถูกเปิดเผยโพรงภายในหรือการจัดวางที่เว้นช่องว่างระหว่างน้ำเต้าแต่ละชิ้น แสดงถึงภาวะ “กลวง” หรือ “ไม่เต็ม” การปฏิเสธความจริงไม่ยอมรับและไม่เชื่อว่ามี การสูญเสียเกิดขึ้นจริง การเกิดความลังเล ความไม่มั่นใจ การตัดสินใจไม่ได้ ความรู้สึกสับสนคิดว่าผู้เสียชีวิตน่าจะฟื้นคืนกลับมาได้ (ศรินรัตน์ วัฒนธรรณท์, 2560) รวมไปถึงโครงสร้างไม้ไผ่ที่สร้างช่องว่างหรือปรากฏเป็นชิ้นส่วนที่ขาดหายในบางจุด เพื่อต้องการสื่อสารถึงรากฐานที่ถูกทำลายหรือการไร้ซึ่งการประคับประคองที่สมบูรณ์ เพื่อสร้างความรู้สึกลังเลบางสิ่งที่ขาดหายไป หรือยังไม่สมบูรณ์ แต่ยังคงมีรูปร่างที่พยายามจะคงอยู่

2.การสื่อสารความหวังในการให้กำเนิดชีวิตใหม่หรือการเติมเต็ม: การใช้ไม้เต้าที่มีรูปทรงโดยรวมที่มีลักษณะคล้ายกับครรภ์มารดาเป็นตัวแทนของการโอบอุ้มชีวิตใหม่ ความโค้งมนและภาชนะภายในสื่อถึงการเป็นผู้ให้กำเนิด การใช้เชือกใบลาน โดยการใช้เทคนิคถักสานเชือกใบลานเป็นลวดลายเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะบริเวณส่วนกลางของผลงาน สื่อถึง “สายใย” แห่งความผูกพันที่กำลังก่อตัวและการสร้างสิ่งใหม่จากความพยายาม การใช้โครงสร้างไม้ไผ่เป็นส่วนที่ค้ำจุนและยึดโยงน้ำเต้า แสดงถึงความแข็งแกร่งที่เหลืออยู่และการพยุห้ชีวิตใหม่ดำเนินต่อไป แม้จะมีความพร่องแต่ก็ยังสื่อถึงการโอบล้อม การปกป้อง และการรอคอยการถือกำเนิด ซึ่งสะท้อนถึงความหวังและการเริ่มต้นใหม่

3.ความหมายเชิงสัญลักษณ์ ที่สะท้อนถึงภาวะขาดหายและกำเนิดใหม่: การเลือกใช้ วัสดุทั้งน้ำเต้า ไม้ไผ่ และใบลาน ล้วนเป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติและมีวัฏจักรการเติบโตและการสลายตัวของตนเอง การเลือกใช้วัสดุเหล่านี้ทำให้ผลงานมีความหมายที่ลึกซึ้งถึงวงจรชีวิต ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านความเชื่อมโยงกับวัฏจักรชีวิต ลักษณะของน้ำเต้าที่มีพื้นผิวที่เรียบและโค้งมน สื่อถึงความอ่อนโยน การโอบอุ้ม แต่ความกลวงภายในและการปรากฏรอยร้าว

สื่อถึงความเปราะบางของร่างกายและจิตใจ การใช้ไม้ไผ่ ที่มีความแข็งแรงและความยืดหยุ่น สื่อถึงความสามารถในการปรับตัวและการคงอยู่ ผสมผสานกับการสร้างช่องว่างที่สื่อถึงการขาดหาย รวมไปถึงการใช้เชือกโบลาน ที่มีความเบาบาง สื่อถึงความผูกพันที่แม้จะเปราะบางแต่ก็ยังสามารถดำรงอยู่และสานต่อได้ด้วยความคิด

4.ความหมายในด้านการสร้างความสมดุลทางอารมณ์: การผสมผสานวัสดุที่มีคุณสมบัติและสัญลักษณ์ต่างกัน เช่น ความแข็งของไม้ไผ่ ความกลวงของน้ำเต้า และความยืดหยุ่นของโบลาน ก่อให้เกิดความตึงเครียดและความสมดุลในผลงาน ซึ่งเป็นตัวแทนของความรู้สึกที่ขัดแย้งกันในจิตใจของผู้หญิงคนนั้นที่ต้องเผชิญหน้ากับทั้งความโศกเศร้าและความหวัง ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงความละเอียดอ่อนและมิติเชิงลึกทางอารมณ์ของผลงาน

บทสรุป

“เติม (ไม่) เต็ม” การสื่อสารภาวะขาดหายและการกำเนิดใหม่ผ่านประติมากรรมวัสดุธรรมชาติและสื่อผสมร่วมสมัย เป็นการศึกษา ทดลองและวิเคราะห์ผ่านการสื่อสารภาวะขาดหายและการกำเนิดใหม่ผ่านผลงานประติมากรรมวัสดุธรรมชาติจากน้ำเต้า ไม้ไผ่ และโบลาน” เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการผสมผสานการสร้างสรรค์งานศิลปะเข้ากับการวิเคราะห์เชิงวิชาการอย่างเป็นระบบเพื่อสำรวจและทำความเข้าใจประสบการณ์อันละเอียดอ่อนด้านอารมณ์ ผ่านกระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์ ผลงาน “เติม (ไม่) เต็ม” ได้ดำเนินการสร้างสรรค์ขึ้นโดยมีการศึกษาแนวคิดเชิงลึก การออกแบบเชิงสัญลักษณ์ การคัดเลือกและเตรียมวัสดุจากน้ำเต้า ไม้ไผ่ และโบลาน รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคนิคการถักและสานงานศิลปกรรมที่สร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของศิลปินในกระบวนการนี้

1.บทสรุปและองค์ความรู้ใหม่

การสื่อสารใช้สัญลักษณ์ของวัสดุและเทคนิค: องค์ความรู้ที่ค้นพบคือ วัสดุธรรมชาติแต่ละชนิดมี “ภาษาสัญลักษณ์” ที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถประยุกต์ใช้และจัดวางเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ที่ซับซ้อนและลึกซึ้งได้นอกเหนือจากประโยชน์ใช้สอยดั้งเดิม โดยการสร้างความสมดุลทางอารมณ์ อันได้แก่ น้ำเต้า ที่มีได้ทำหน้าที่เพียงภาชนะ แต่สามารถกลายเป็น สัญลักษณ์ของ “กรรมมารดา” ที่โอบอุ้มชีวิต และ “ช่องว่าง” แห่งการสูญเสีย ในคราวเดียวกัน ซึ่งเป็นภาวะที่ขัดแย้งแต่ถูกนำเสนอได้ผ่านคุณสมบัติทางกายภาพที่กลวงของน้ำเต้า ไม้ไผ่ สามารถเป็น สัญลักษณ์ของ “การประคับประคอง” และ “รากฐานชีวิต” ที่ดำรงอยู่ควบคู่ไปกับ “ภาวะที่ขาดหาย” หรือ “การถูกทำลายรากฐาน” โดยการจัดวางให้มีทั้งส่วนที่เป็นโครงสร้างค้ำจุนและส่วนที่จางให้เกิดช่องว่าง เชือกโบลาน แสดงให้เห็นถึง “สายใยความผูกพัน” และ “การเยียวยาด้วยการถักทอสิ่งใหม่” ผ่านเทคนิคการถักและสานที่เป็นการสร้างความหมายของการเชื่อมโยง การประสาน และการเริ่มต้นใหม่

การสื่อสารความรู้สึกผ่านวัสดุและเทคนิค: องค์ความรู้ที่ค้นพบคือ ทั้งความโศกเศร้าจากการสูญเสีย และความหวังในการให้กำเนิดชีวิตใหม่ ที่รอการเติมเต็ม: ข้อค้นพบสำคัญคือ ศิลปะประติมากรรมจากวัสดุธรรมชาติสามารถทำหน้าที่เป็น “สื่อกลางที่ซับซ้อน” ในการนำเสนอภาวะทางอารมณ์อันขัดแย้ง (Paradoxical Emotions) ที่เกิดขึ้นพร้อมกันในบุคคลเดียว โดยที่แต่ละองค์ประกอบของผลงานมีส่วนร่วมในการสื่อความหมายนี้ อันได้แก่การแสดงภาวะขาดหายและความโศกเศร้าที่ได้นำเสนอผ่าน พื้นที่ว่าง และความไม่สมบูรณ์ของรูปทรง จากการจัดวางน้ำเต้าที่เปิดเปลือยโพรงภายใน หรือโครงสร้างไม้ไผ่ที่สร้างช่องว่าง ซึ่งเป็นตัวแทนเชิงกายภาพของสิ่งที่หายไปและการไร้ซึ่งที่พึ่งทางใจ รวมไปถึงการแสดงภาวะความหวังและการกำเนิดใหม่ ถูกนำเสนอผ่าน รูปทรงโดยรวมของผลน้ำเต้าที่คล้ายกรรมมารดา การโอบอุ้มของน้ำเต้า และ การถักทอของโบลาน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการสร้างสายใยใหม่ การรอคอย และการเตรียมรับบทบาทความเป็นแม่ที่ยังคงเติมเต็มด้วยความรัก

การสื่อสารความหมายเชิงสัญลักษณ์: องค์ความรู้ที่ค้นพบคือ วัสดุธรรมชาติมีพลังในการสื่อสารที่มากกว่าแค่รูปทรงหรือสีสันทัน แต่ยังสามารถ “เชื่อมโยงผู้ชมเข้ากับมิติทางจิตใจและวัฏจักรของชีวิต” ได้อย่างเป็นสากลและลึกซึ้ง โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง การเชื่อมโยงกับธรรมชาติและวัฏจักร คุณสมบัติของวัสดุทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงความเชื่อมโยงกับความเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการหมุนเวียนของชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์การสูญเสียและการกำเนิดใหม่ การสื่อสารผ่านคุณสมบัติทางกายภาพ ความเปราะบางของน้ำเต้า ความแข็งแกร่งของไม้ไผ่ และความยืดหยุ่นของใบลาน ได้ถูกนำมาใช้เพื่อสะท้อนถึงความแข็งแกร่งทางจิตใจที่ต้องเผชิญกับความอ่อนแอ พร้อม ๆ กับการค้นพบพลังภายในในการปรับตัว การที่ผลงานนี้ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของศิลปะร่วมสมัยที่หวงคืนสู่การใช้วัสดุที่ยั่งยืนและมีรากฐานทางวัฒนธรรม โดยไม่ลดทอนคุณค่าทางสุนทรียะหรือความสามารถในการสื่อสารสิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือการที่ "เต็ม (ไม่) เต็ม" สามารถนำเสนอ จุดบรรจบกันของความโศกเศร้าและความหวังได้อย่างเป็นรูปธรรม ปกติแล้ว การพูดถึงการสูญเสียอาจเน้นไปที่ความเศร้าเป็นหลัก แต่ผลงานนี้ได้เปิดมิติใหม่ที่บุคคลคนหนึ่งสามารถโอบอุ้มทั้งความเจ็บปวดจากการจากไปของมารดา และความอึดอัดของการเป็นแม่ในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นภาวะที่ท้าทายแต่เป็นจริงในชีวิต การศึกษานี้จึงมีส่วนสนับสนุนการทำความเข้าใจในลักษณะของ ภาวะความเศร้าแบบซับซ้อน (Complicated Grief) ที่ต้องทำงานกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตไปพร้อมกัน ในแง่ของแนวโน้มในอนาคต การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของการใช้ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่กระตุ้นให้เกิดบทสนทนาเกี่ยวกับความเปราะบางของมนุษย์ และการฟื้นตัวจากความยากลำบาก ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ทั้งทางสังคมและจิตวิทยาในอนาคต แต่เนื่องด้วยผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานเชิงปฏิบัติการศิลปะที่เน้นกระบวนการสร้างสรรค์และตีความโดยศิลปินเป็นหลัก ดังนั้นการทำงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติศิลปินต้องมีการวางแผน เรื่องของเวลาเทคนิคและวิธีการจัดการวัสดุโครงสร้างของงาน แนวคิดในการสื่อความหมาย การแสดงผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติ อาจทำให้มุมมองที่หลากหลายและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิเคราะห์ผลมีความชัดเจนมากขึ้น การศึกษาควรมีการสร้างผลงานในชุดเดียวกันจำนวน 3-5 ชิ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถเปรียบเทียบรูปแบบ เทคนิค และความหมายของผลงานได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ก่องแก้ว วีระประจักษ์ และกองหอสมุดแห่งชาติ. (2530). *การทำสมุดไทยและการเตรียมใบลาน*. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร.
- วัชรภรณ์ ดิษฐ์ปาน. (2544). อนุภาคน้ำเต้าในตำนานน้ำท่วมโลกและตำนานกำเนิดมนุษย์. *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*. 18(2) : 62-77. URL: <https://cuir2.car.chula.ac.th/handle/123456789/9529>
- ศรินรัตน์ วัฒนธรรณท์. (2560). ความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก: บทบาทพยาบาล. *วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย*. 10(1) : 13-21. URL: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/trcnj/article/view/96887>
- สมชาย นิลอาธิ. (2554). โลกทัศน์จากหนังสือใบลาน : คติชนและวิถีชีวิต. ใน *บทความวิชาการ อนุรักษ์ พื้นฟู บูรณการโครงการอนุรักษ์ใบลาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. มหาสารคาม : อภิชิตการพิมพ์. URL: <https://rinac.msu.ac.th/academic/conserve.pdf>
- สมบัติ พลายน้อย. (2515). *พฤษนิยาย*. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- สมัย วรรณอุตร. (2551). มิติทางวัฒนธรรมจากคัมภีร์ใบลาน : ศึกษากรณีจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 27 (4) : 83-95.
- สุนทร สุวรรณเหม. (2555). ความเชื่อ วิถีชีวิตชาวเขา สู่อารยธรรมร่วมสมัย. *วารสารวิจิตรศิลป์*. 3(1) : 223-266. URL: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/fineartsJournal/article/view/77676>
- Charlotte, H. (2024). With dementia, grief may start long before a parent's death. *American*

- Psychological Association.** (55)7 : 53. URL : <https://www.apa.org/monitor/2024/10/alzheimers-dementia-grief>
- Guiraud, P. (1975). **Semiology**. London : Routledge & Kegan Paul. URL:<https://www.scribd.com/document/699594517/Semiology-Guiraud-Pierre-London-1975-London-Boston-Routledge-K-Paul-9780710080110-51ae3ca63c8327a1363505de823c8de7-Anna-s-Ar>
- Kim, Y., Kim, K., Boerner, K., Birditt, K.S., Zarit, S.H. & Fingerman, K.L. (2019), Recent Parental Death and Relationship Qualities Between Midlife Adults and Their Grown Children. **Journal of Marriage and Family**. 81(3) : 616-630. <https://doi.org/10.1111/jomf.12549>